

УДК 338.45:630.2

JEL classification: O31, O32, Q16, Q12

[https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11\(42\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11(42))

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ-ВИБРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

КАЛЬЧЕНКО Микола Миколайович

кандидат економічних наук, докторант

Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

<https://orcid.org/0009-0009-2977-5049>

ВОЛОЩУК Максим Володимирович

кандидат сільськогосподарських наук, докторант

Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

<https://orcid.org/0009-0004-5605-9826>

У статті досліджено сутність, роль та особливості інноваційного потенціалу підприємств аграрного сектору, зокрема тваринницької галузі. Проаналізовано наукові підходи вітчизняних дослідників до визначення структури економічного та інноваційного потенціалу підприємства, розглянуто його складові: ресурсний, кадровий, виробничий, інноваційний, ринковий та управлінський. Обґрунтовано, що саме інноваційний потенціал визначає можливості підприємства створювати нові продукти, впроваджувати сучасні технології й удосконалювати виробничі процеси, а інноваційна діяльність виступає практичним механізмом реалізації цього потенціалу.

Особливу увагу приділено аналізу розвитку тваринництва в Україні у 2019–2024 рр. На основі статистичних даних встановлено стабільну позитивну динаміку галузі: зростання вартості продукції з 92,5 млрд грн у 2019 р. до 133,5 млрд грн у 2024 р. Визначено провідну роль молочного виробництва, зростання виробництва яєць та поступове розширення сегмента інших продуктів тваринництва. Водночас сегмент меду характеризується відносно низькими темпами приросту.

У статті акцентовано увагу на основних проблемах функціонування галузі: фінансових труднощах аграріїв, зокрема малого та середнього бізнесу, використанні застарілих технологій, низькій інноваційній активності та недостатньому рівні інтеграції виробників із науково-дослідними установами. Обґрунтовано, що ці чинники розвиток тваринництва та знижують його конкурентоспроможність на світових ринках. Узагальнено особливості інноваційної діяльності підприємств, що займаються виробництвом продукції тваринництва. Окреслено специфіку аграрних інновацій, зумовлену впливом природно-кліматичних умов, регіональною диференціацією, різною тривалістю виробничих циклів та високими витратами на впровадження нових технологій. Визначено, що для підвищення ефективності інноваційної діяльності необхідні комплексні підходи, які передбачають поєднання економічних, технологічних, екологічних, соціальних та політичних факторів.

Зроблено висновок, що стратегічним напрямом розвитку підприємств тваринницької галузі має стати активне впровадження інноваційних технологій, розширення інтеграції з науковими установами, підтримка інноваційних стартапів та посилення державної підтримки через дотації й доступне кредитування. Реалізація цих заходів сприятиме формуванню конкурентоспроможної та інвестиційно привабливої аграрної сфери, забезпечить продовольчу безпеку та сталий розвиток підприємств-виробників тваринництва.

Ключові слова: інноваційний потенціал, аграрна сфера, продукція тваринництва, аграрні інновації, економічне зростання.

INNOVATIVE COMPONENT OF THE ECONOMIC GROWTH POTENTIAL OF LIVESTOCK PRODUCTION ENTERPRISES

KALCHENKO Mykola, VOLOSHCHUK Maksym

Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

The article examines the essence, role, and features of enterprises' innovative potential in the agricultural sector, particularly the livestock industry. The scientific approaches of domestic researchers to determining the structure of an enterprise's economic and creative potential are analyzed, and its components are considered: resources, personnel, production, innovation, market, and management. It is substantiated that innovative potential determines an enterprise's ability to create new products, introduce modern technologies, and improve production processes, and that creative activity serves as a practical mechanism for realizing this potential.

Particular attention is paid to the analysis of livestock farming development in Ukraine from 2019 to 2024. Based on statistical data, a stable, positive industry dynamic is established: an increase in production costs from 92.5 billion UAH in 2019 to 133.5 billion UAH in 2024. The leading role of dairy production, an increase in egg production, and a gradual expansion of the segment of other livestock products are determined. At the same time, the honey segment is characterized by relatively low growth rates.

The article focuses on the main problems of the industry: financial difficulties for farmers, small and medium-sized businesses, the use of outdated technologies, low levels of innovation, and insufficient integration between producers and research institutions. It is substantiated that these factors hinder the development of livestock farming and reduce its competitiveness in world markets. The features of the innovative activities of enterprises engaged in livestock product production are summarized. The specifics of agricultural innovations are outlined, given the influence of natural and climatic conditions, regional differentiation, varying production cycle durations, and the high costs of implementing new technologies. It is determined that to

increase the efficiency of innovative activity, comprehensive approaches are necessary that combine economic, technological, environmental, social, and political factors.

It was concluded that the strategic direction for the development of livestock enterprises should be the active introduction of innovative technologies, greater integration with scientific institutions, support for innovative startups, and strengthening state support through subsidies and affordable lending. The implementation of these measures will contribute to the formation of a competitive and attractive investment in the agricultural sector, ensuring food security and sustainable development of livestock enterprises.

Keywords: innovation potential, agricultural sector, livestock products, agricultural innovations, economic growth.

Стаття надійшла до редакції / Received 01.08.2025

Прийнята до друку / Accepted 23.08.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Держава завжди вважає розвиток тваринництва важливим завданням. Це підтверджує проект Стратегії до 2030 року, представлений НААН, у якому йдеться про забезпечення внутрішнього ринку та зростання експорту на 10–12%.

Тваринництво має ключове значення для продовольчої безпеки країни, адже забезпечує населення м'ясом, молочними продуктами, шкірою, вовною, яйцями та іншою продукцією. В Україні основними напрямками цієї галузі є скотарство (виробництво м'яса й молока), свинарство, вівчарство, бджільництво та птахівництво).

На думку Шевченко А. А. [8] аграрні підприємства України, які спеціалізуються на продукції тваринництва, мають різні напрями виробництва та забезпечують населення необхідними харчовими продуктами, а промислові підприємства — цінними видами сировини. Розвиток тваринницьких галузей дає змогу ефективніше використовувати ресурсний потенціал сільського господарства протягом усього року та зменшує сезонні коливання у надходженні коштів від реалізації продукції. Розвиток інноваційного потенціалу є ключовим чинником у процесі формування потенціалу підприємства.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

В Україні інноваційний потенціал розглядається як одна з основних передумов економічного зростання та формування конкурентних переваг. У період трансформаційних змін особливої ваги набуває його активізація, оскільки саме потреба у зміцненні інноваційної спрямованості виробників тваринницької продукції зумовлює актуальність цієї проблематики.

У наукових працях значну увагу зосереджено на аналізі інноваційного потенціалу підприємств, його вимірюванні та шляхах ефективного управління. Багато науковців: Кальченко М.М., Махортов Ю. О., Набієва Д.С., Саранчук Г. М., Шевченко А.А., Скрипник В. В. та ін. приділяють увагу цим проблемам, проте їхні підходи до визначення сутності, структури, особливостей, методів оцінювання та інструментів управління інноваційним потенціалом підприємств часто відрізняються.

Наприклад, Кальченко М.М. [4] узагальнює види потенціалу економічного зростання але не приділяє достатньої уваги інноваційному потенціалу.

Волощук К. Б. та Лісевич Н. А. [2] зазначають, що для забезпечення конкурентоспроможності в сучасних умовах необхідно посилити інтенсивність виробництва та спрямувати товаровиробників на пріоритетне використання високоякісних факторів економічного зростання.

Саранчук Г. М. [5] виділяє особливості інноваційної діяльності у аграрній галузі.

Шевченко А. А. [8] підкреслює важливість фінансових труднощів аграрних підприємств і виділяє ключові фактори, що впливають на ефективність роботи галузей.

Махортов Ю. О., Набієва Д.С. [5] пропонує своє визначення інноваційного потенціалу економічного зростання.

Незважаючи на значне висвітлення цієї тематики у працях сучасних вчених, окремі питання формування інноваційного потенціалу виробничих підприємств, виробників продукції тваринництва потребують подальшого опрацювання. Зокрема, у науковій літературі немає комплексного підходу до визначення інноваційного потенціалу економічного зростання підприємств, які займаються виробництвом тваринницької продукції.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є узагальнення та обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення теоретичних аспектів формування інноваційного потенціалу економічного зростання підприємств-виробників продукції тваринництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Бідна Д. та Надточий К. [1] у своїх дослідженнях зазначають, що впровадження інновацій підвищує продуктивність праці, сприяє економії різних ресурсів, зменшенню витрат і собівартості аграрно-

продовольчої продукції, а також забезпечує зростання обсягів і підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, що, у свою чергу, стимулює залучення інвестицій.

Скрипник В. В. [7] відзначає, що здійснення інноваційної діяльності в умовах інтелектуалізації економіки вимагає підтримання балансу між екологічними обмеженнями, які стримують економічне зростання, та обсягом інвестиційного забезпечення, що виступає одним із чинників підвищення конкурентоспроможності національної економіки. У контексті глобалізації зростає попит на органічну продукцію, виробництво якої можливе лише за умови впровадження інноваційних розробок у технологічні процеси.

Шевченко А. А. [8.9] зазначає, що в Україні існують сприятливі природно-економічні умови для утримання тварин у аграрному секторі, а також для вирощування культур, необхідних для формування повноцінної кормової бази. Автор підкреслює, що в умовах зростання населення світу зростає й потреба у продукції тваринництва, що стимулює збільшення обсягів експорту та валютної виручки від зовнішньоекономічної діяльності.

За оцінкою Шевченко А. А. [8], потреба населення України у продукції тваринництва залишається незадоволеною через тривалу кризу в галузі. Встановлено, що протягом останніх років кількість підприємств, які виробляють зазначену продукцію, скоротилася, а умови функціонування малого та середнього бізнесу у цій сфері залишаються особливо складними. Узагальнюючі, автор виділяє основні стримувальні чинники розвитку тваринництва: використання застарілих технологій, низький рівень інноваційної активності аграріїв, відсутність мотивації до вертикальної інтеграції та невиважена державна політика регулювання галузі.

У дослідженні Шевченко А. А. [8] виокремлює ключові чинники, що визначають ефективність функціонування галузей тваринництва в Україні, серед яких – державна підтримка, створення заготівельних кооперативів та розвиток вертикальної інтеграції.

У табл.1 наведено виробництво продукції тваринництва за 2019-2024 роки.

Таблиця 1.

Виробництво продуктів тваринництва за 2019 –2024рр. (у фактичних цінах у млн.грн.) [3]

	2019 р.	2020 р.	2022 р.	2022р.	2023 р.	2024 р.
Усього						
Продукти тваринництва (1÷3)	92539	93584	109695	106972	119740	133465
1.молоко	65846	66721	75252	71038	76108	96569
2.яйця	21199	21454	27860	28915	36127	29531
3.інші продукти тваринництва	5494	5409	6583	7019	7505	7365
з них						
мед	4655	4573	5607	5902	5874	4822

Згідно табл. 1 можна зробити наступні висновки:

Продукція тваринництва демонструє стабільне зростання: її загальна вартість збільшилася з 92,5 млрд грн у 2019 році до 133,5 млрд грн у 2024 році. Це свідчить про стійкий розвиток галузі та привабливість для інвесторів.

Молочна продукція залишається основним напрямком тваринництва і формує найбільшу частку доходів. Так, за п'ять років вартість молочного сегмента зросла з 65,8 млрд грн до 96,6 млрд грн, що підкреслює його ключову роль у аграрному секторі.

Виробництво яєць також зростає: з 21,9 млрд грн у 2019 році до 29,5 млрд грн у 2024 році. Це свідчить про стабільний попит на птахівничу продукцію та її важливість для харчового забезпечення країни.

Тут спостерігається поступове збільшення обсягів: з 4,5 млрд грн у 2019 році до 7,3 млрд грн у 2024 році, що вказує на розширення асортименту та диверсифікацію ринку.

Сегмент меду росте повільніше за інші підгалузі: з 4,65 млрд грн у 2019 році до 4,82 млрд грн у 2024 році, що показує обмежені можливості його масштабування.

Таким чином, аналіз даних табл. 1.1 за 2019–2024 рр. свідчить про стабільний розвиток виробництва продукції тваринництва. Темпи зростання мають відносну рівномірність, при цьому провідні позиції послідовно зберігає молочне виробництво. Поряд із цим простежується суттєве підвищення обсягів виробництва яєць, що відображає стабільний попит та конкурентоспроможність галузі. Водночас динаміка розвитку медового сегмента демонструє порівняно повільніший приріст, що зумовлює його обмежений вплив на загальні результати тваринництва.

Інноваційний потенціал економічного зростання тісно взаємопов'язаний з іншими видами потенціалу підприємства.

Кальченко М.М. [4] узагальнює наступні види потенціалу економічного зростання підприємств та їх зміст, які включає/

Ресурсний потенціал включає всі види ресурсів, доступних підприємству, і є основою для забезпечення його функціонування та розвитку. До його складових належать:

Матеріально-технічні ресурси – будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, сировина та матеріали;

Фінансові ресурси – власний капітал, залучені кошти, резерви та інвестиційна спроможність підприємства;

Інформаційні ресурси – бази даних, знання, доступ до інформації та сучасні ІТ-системи;

Природні ресурси – земля, водні ресурси, кліматичні умови, що особливо важливо для аграрного сектору.

Кадровий потенціал підприємства доцільно розглядати як форму інтелектуального капіталу, що базується на сукупності знань, умінь, професійного досвіду, кваліфікації, мотивації та творчих здібностей персоналу. Він є визначальним чинником ефективності діяльності та здатності підприємства до інноваційного розвитку.

Виробничий потенціал характеризує спроможність підприємства забезпечувати випуск продукції чи надання послуг певного обсягу та якості, виходячи з наявних ресурсів і технологічного забезпечення. По суті, він відображає максимально можливий рівень виробництва за існуючих умов.

Інноваційний потенціал означає здатність підприємства створювати, запроваджувати й ефективно використовувати нові ідеї, технології, продукти та управлінські підходи. Реалізація цього потенціалу сприяє адаптації до мінливого середовища, формуванню конкурентних переваг і досягненню стійкого розвитку.

Ринковий потенціал підприємства доцільно визначати як його здатність утримувати наявні та розширювати нові ринкові позиції, залучати додаткові сегменти споживачів, максимально задовольняти їхні потреби, забезпечувати розвиток і стійкість бренду, а також підтримувати результативні та довгострокові взаємовідносини з партнерами.

Управлінський потенціал являє собою можливість керівної ланки підприємства раціонально та комплексно використовувати всі інші види потенціалу. Він охоплює ефективність системи управління, якість процесів планування, організації, мотивації та контролю, а також обґрунтованість і своєчасність прийняття управлінських рішень, що визначають результативність функціонування підприємства в цілому.

Повстаний Г. В. [6] зазначає, що економічний потенціал підприємства включає низку структурних елементів, серед яких ключове значення має виробничий потенціал, поряд із інвестиційним, інноваційним та ринковим. Автор підкреслює, що ефективне використання та розширення виробничого потенціалу як основного елемента можливе лише за умови взаємодії інвестиційного та інноваційного складників.

Шевченко А.А. [8] зазначає, що аграрії зіштовхуються з фінансовими труднощами, пов'язаними зі стійким зростанням цін на вхідні виробничі ресурси. Через це, особливо представники малого та середнього бізнесу, не завжди можуть впроваджувати сучасні інноваційні підходи у виробництві продукції, зокрема ІТ-технології. Результати досліджень свідчать, що ключовими складовими сталого розвитку у галузях тваринництва мають бути:

Технологічні фактори – впровадження сучасних інноваційних технологій виробництва продукції;

Економічні фактори – зростання економічного потенціалу суб'єктів виробництва через підвищення продуктивності тварин;

Екологічні фактори – забезпечення відновлюваності екосистем, що є середовищем функціонування та розвитку галузі;

Соціальні фактори – задоволення базових потреб населення, забезпечення продуктами харчування, розвиток сільських територій, працевлаштування та підвищення добробуту сільського населення;

Політичні фактори – реалізація цих процесів на основі виваженої державної політики.

В умовах сучасного розвитку інформаційних технологій особлива увага повинна приділятися підтримці інноваційних підприємств та стартапів, що створюють нові моделі ведення сільського господарства і здатні забезпечити підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості галузі. Доцільно активізувати державну підтримку аграрних підприємств шляхом надання дотацій та розширення фінансової підтримки на національному рівні, зокрема через доступне кредитування виробників [8].

Інноваційна діяльність підприємства безпосередньо пов'язана з його інноваційним потенціалом. Інноваційний потенціал відображає наявність ресурсів, знань, технологій і організаційних здібностей, які підприємство може використати для створення нових продуктів, послуг чи вдосконалення виробничих процесів. У свою чергу, інноваційна діяльність є практичним втіленням цього потенціалу – вона реалізує можливості підприємства на практиці.

Наявність кваліфікованого персоналу, дослідницьких підрозділів, сучасної технічної бази та фінансових ресурсів визначає масштаби та ефективність інноваційної діяльності. Чим більший потенціал підприємства, тим ширші його можливості для впровадження нововведень.

Водночас інноваційна діяльність підсилює сам інноваційний потенціал. Завдяки освоєнню нових технологій, інтеграції наукових розробок та впровадженню сучасних методів виробництва підприємство підвищує свої технічні та організаційні можливості, що у подальшому сприяє реалізації ще більш складних інноваційних проєктів.

Таким чином, інноваційний потенціал і інноваційна діяльність перебувають у взаємозв'язку: інноваційний потенціал визначає можливості, а інноваційна діяльність – способи їх практичного використання, одночасно сприяючи розвитку самого потенціалу.

Тому далі необхідно окреслити особливості інноваційної діяльності підприємств- виробників продукції тваринництва.

Саранчук Г. М. вважає, що специфіка інноваційного розвитку аграрного виробництва визначається низкою особливостей. По-перше, це значна різноманітність видів продукції сільськогосподарського призначення та продуктів її переробки, що зумовлює істотні відмінності у застосовуваних технологіях. По-друге, виробництво характеризується високим рівнем регіональної диференціації, обумовленої агротехнологічними умовами конкретних територій. Важливим чинником є також безпосередній вплив природно-кліматичних умов на вибір та ефективність технологічних рішень у сільському господарстві. Додатковою складністю виступає територіальна розпорощеність сільськогосподарських угідь, а також значні відмінності у тривалості виробничих циклів окремих видів продукції. Окрім того, інноваційний процес ускладнюється недостатнім рівнем інтеграції між товаровиробниками та науковими установами, що розробляють новітні технології, та відсутністю дієвих організаційно-економічних механізмів трансферу науково-технічних досягнень у практику аграрного виробництва [5].

Таким чином, для забезпечення сталого розвитку підприємств тваринницької галузі необхідно комплексно підходити до організації інноваційних процесів, інтегруючи регіональні особливості, виробничу специфіку та науково-технічний потенціал.

Махортов Ю. О. та Набієва Д. С. систематизують особливості аграрних інновацій і підкреслюють, що порівняно з іншими галузями економіки вони характеризуються тривалим процесом впровадження, переважно поліпшувальним характером, значною роллю науково-дослідних установ у дослідженні живих організмів та залежністю від кліматичних умов і природно-географічної зони. Усі ці особливості визначаються специфікою сільськогосподарської галузі. За їхнім поглядом, суть інноваційного потенціалу у сфері тваринництва полягає у визначенні сукупності взаємопов'язаних ресурсів, які при ефективному використанні протягом певного періоду здатні максимально сприяти стратегічному розвитку галузі [5].

Таблиця 2

Особливості інноваційного потенціалу підприємств тваринницької галузі

Особливості	Сутність
Різні види продукції	Велика кількість видів сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки → різні технології виробництва.
Регіональна диференціація	Залежність від агротехнологічних умов певних територій.
Вплив природно-кліматичних умов	Визначають вибір та ефективність застосованих технологій.
Територіальна розпорощеність	Ускладнює організацію інноваційних процесів і потребує додаткових витрат.
Різна тривалість виробничих циклів	Виробництво різних видів продукції має відрізнятися один від одного
Недостатній рівень інтеграції	Недостатня взаємодія між товаровиробниками і науковими установами, що затримує трансфер нових технологій
Особливості аграрних інновацій	Вдосконалення існуючих технологій
Процес впровадження інновацій	Тривалий процес впровадження

Складено автором на основі [2;4;5;8].

Таким чином, узагальнено особливості інноваційного потенціалу підприємств, які займаються виробництвом продукції тваринництва та характеризується високим рівнем складності, що зумовлено різноманітністю продукції та технологій її виготовлення.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Узагальнено наукові підходи до визначення сутності та структури економічного й інноваційного потенціалу підприємств аграрного сектору.

Визначено роль інноваційного потенціалу у формуванні конкурентоспроможності та стійкості підприємств, а також його взаємозв'язок з іншими видами потенціалу (ресурсним, кадровим, виробничим, ринковим, управлінським).

Проаналізовано сучасний стан і динаміку виробництва продукції тваринництва в Україні за 2019–2024 рр. на основі офіційних статистичних даних.

Встановлено основні тенденції розвитку галузі: провідна роль молочного виробництва, зростання виробництва яєць, поступове збільшення обсягів інших продуктів тваринництва та відносно повільний розвиток медової підгалузі.

Виявлено ключові проблеми функціонування тваринництва: фінансові труднощі підприємств, низька інноваційна активність, використання застарілих технологій, складні умови для малого й середнього бізнесу, а також недостатня інтеграція виробників із науковими установами.

Окреслено специфіку аграрних інновацій, зумовлену впливом природно-кліматичних факторів, регіональною диференціацією та особливостями виробничих циклів у тваринництві.

Окреслено особливості розвитку інноваційного потенціалу підприємств, які виробляють продукцію тваринництва.

Запропоновано напрями підвищення ефективності інноваційної діяльності: впровадження сучасних технологій та ІТ-рішень, активізація стартапів, посилення співпраці науки і виробництва, розширення державної підтримки, урахування екологічних та соціальних факторів розвитку.

Таким чином, інноваційний потенціал виступає стратегічним ресурсом розвитку підприємств тваринницької галузі та забезпечує підвищення їхньої конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та здатності адаптуватися до глобальних викликів.

Література

1. Бідна, Д., & Надточий, К. (2022). Інноваційні аспекти розвитку галузей тваринництва. *Інноваційна економіка*, 9(92). <https://share.google/3nl2HLYGvqhmco6Zk>
2. Волощук, К. Б., & Лісевич, Н. А. (2019). Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку виробництва продукції тваринництва агропромисловими підприємствами. *Інноваційна економіка*, 3, 12–17. <https://share.google/3cUHR69U7m6tfOxz3>
3. Державна служба статистики України. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Кальченко, М. М. (2025). Сутність та структура потенціалу економічного зростання підприємств-виробників продукції тваринництва. *Економічний простір*, 201, 317–321. <https://share.google/AH0eCcsCzHykWFZIN>
5. Махортов, Ю. О., & Набієва, Д. С. (2020). Використання сучасних інноваційних технологій підприємствами АПК. *Економіка та суспільство*, 22. <https://share.google/5ec9B2X5sFhXcHiik>
6. Повстяний, Г. В. (2022). Дослідження структури та класифікація видів потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*, 1. <https://share.google/2lZZnnPfriMyRSR6P>
7. Скрипник, В. В. (2021). Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*, 20, 19–24. <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/252585/251599>
8. Шевченко, А. А. (2022). Стан розвитку тваринництва в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 7(2), 82–90. <https://share.google/SUOrtsKPYCIEJBX1X>
9. Шевченко, А. А., & Петренко, О. П. (2023). Детермінанти економічного розвитку сільського господарства в Україні. *Modern Economics*, 38, 186–193. <https://share.google/VxBBPhhIkIOrroaU3>

References

1. Bidna, D., & Nadtochii, K. (2022). Innovatsiini aspekty rozvytku haluzei tvarynnytstva [Innovative aspects of the development of livestock sectors]. *Innovatsiina ekonomika*, 9(92). <https://share.google/3nl2HLYGvqhmco6Zk>
2. Voloshchuk, K. B., & Lisevych, N. A. (2019). Osoblyvosti innovatsiino-investytsiinoho rozvytku vyrobnytstva produktsii tvarynnytstva ahropromyslovymy pidpriemstvamy [Features of innovation and investment development of livestock production by agro-industrial enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*, 3, 12–17. <https://share.google/3cUHR69U7m6tfOxz3>
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Kalchenko, M. M. (2025). Sutnist ta struktura potentsialu ekonomichnoho zrostantia pidpriemstv-vyrobnikiv produktsii tvarynnytstva [The essence and structure of the growth potential of livestock-producing enterprises]. *Ekonomichniy prostir*, 201, 317–321. <https://share.google/AH0eCcsCzHykWFZIN>
5. Makhortov, Yu. O., & Nabiieva, D. S. (2020). Vykorystannia suchasnykh innovatsiinykh tekhnolohii pidpriemstvamy APK [Use of modern innovative technologies by agricultural enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 22. <https://share.google/5ec9B2X5sFhXcHiik>
6. Povstiani, H. V. (2022). Doslidzhennia struktury ta klasyfikatsia vydiv potentsialu pidpriemstva [Research on the structure and classification of enterprise potential types]. *Efektivna ekonomika*, 1. <https://share.google/2lZZnnPfriMyRSR6P>
7. Skrypnyk, V. V. (2021). Innovatsiinyi rozvytok ahrarynykh pidpriemstv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku [Innovative development of agricultural enterprises in Ukraine: current state, problems and prospects]. *Ekonomichniy visnyk NTUU "Kyivskiy politekhnichnyi instytut"*, 20, 19–24. <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/252585/251599>
8. Shevchenko, A. A. (2022). Stan rozvytku tvarynnytstva v Ukraini [The state of livestock development in Ukraine]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 7(2), 82–90. <https://share.google/SUOrtsKPYCIEJBX1X>
9. Shevchenko, A. A., & Petrenko, O. P. (2023). Determinanty ekonomichnoho rozvytku silskoho gospodarstva v Ukraini [Determinants of economic development of agriculture in Ukraine]. *Modern Economics*, 38, 186–193. <https://share.google/VxBBPhhIkIOrroaU3>